શિવસ્તુતિ સહિત
શિવમાનસપૂજા તથા
નર્મદાષ્ટકસ્તોત્ર

अथ श्री शिवस्तुति सहित

श्री शिवमानसपूजा

तथा

नर्मदाष्टकस्तोत्र

श्री गणेशायनमः

अथ श्री शिवमानसपूजा.

रत्नैः कल्पितमासनं हिमजलैः स्नानं च दिव्याम्बरं ।
नानारत्नविभूषणं मृगमदामोदान्वितं चन्दनम् ॥
जातीचंपकबिल्वपत्ररचितं पुष्पं च धूपं तथा ।
दीपं देव दयानिधे पशुपते हृत्कल्पितं गृह्यताम् ॥ १ ॥

રત્નોવડે રચાયેલું આસન, શીતલ જલો વડે સ્નાન, અતિ ઉત્તમ વસ્ત્ર અનેક રત્નોના વિશેષ ઘરેણાઓ, કસ્તુરીના સુગંધવાળું ચંદન, જોઈ અને ચાંપાના પુષ્પ તથા બિલ્વપત્રોએ ભળેલા પાપો, ધૂપ અને દીપ, એ બધું મારા મનથી રચેલું હે દેવ, હે દયાનિધ, હે પશુપતિ, આપ સ્વીકાર કરો. (૧)

सौवर्णे मणिखण्डरत्नरचिते पात्रे घृतं पायसं ।
भक्ष्यं पञ्चविधं पयोदधियुतं रंभाफलं सैक्षवम् ॥
शाकानामयुतं जलं रुचिकरं कर्पूरखण्डोज्ज्वलं ।

ताम्बूल मनसा मया विरचित भक्त्या प्रभो स्वीकुरु ॥ २ ॥

મણીઓના સમુદાયથી અને રત્નોથી જડેલી સોનાની થાળીમા, ઘી, પાયસ (દુધનો પદાર્થ,) પાંચે પકવાન્નો, દુધ, દહી અને ખાંડ નાખેલા કેળાઓ, હજારો શાકો, અતિ સ્વાદિષ્ટ જલ, કપૂરના કટકાઓથી બનાવેલુ પાનનુ બીડુ, એ સર્વે મે મારા મનથી ભકિતવડે કલ્પેલુ. હે પ્રભુ આપ ગ્રહણ કરો (૨)

छत्र चामरयोर्युग व्यजनक चाऽऽदर्शक निर्मल ।
वीणाभेरिमृदगकाहलकलागीत च नृत्य तथा ॥
साष्टाग प्रणतिः स्तुतिर्बहुविधा एतत्समस्त मया ।
सकल्पेन समर्पित तव विभो पूजा गृहाण प्रभो ॥ ३ ॥

છત્ર, બે ચમરો, પંખો નિર્મળ, અરીસા, વીણા નગારા, મૃદંગ વગેરેના ગાજ બજાટની સાથ ગાયન નાચ સાષ્ટાગનમસ્કાર અને અનેક પ્રકારની સ્તુતિઓ, એ બધુ મે સંકલ્પ વડે આપને સમર્પ્યુ છે, માટે હે ઈશ્વર, હે પ્રભુ ! તે આપની પૂજાને સ્વીકાર કરો (૩)

आत्मा त्व गिरिजा मतिः सहचरा प्राणाः शरीर गृह ।
पूजा ते विषयोगभोगरचना निद्रा समाधिस्थितिः ॥

ससारः पदयोः प्रदक्षिणविधि स्तोत्राणि सर्वा गिरो ।
यद्यत्कर्म करोमि तत्तदखिलं शम्भो तवाऽऽराधनम् ॥ ४ ॥

હે શભુ મારા આત્મા તમે છો, મતિ એ પારવતીજી છે પ્રાણો એ ગણો છે, શરીર મદિર, અનેક વિષયોનો જે ઉપભોગ તે પૂજા, નિદ્રા એ સમાધિ, સસારમા ફરવુ એ પ્રદક્ષિણા અને જે જે વાણીઓ બોલાય છે તે તે સ્તુતિ આમ હે શભુ, હુ જે જે કામ કરૂ છુ તે તે બધુએ તમારી સેવા છે (૪)

एव श्लोकचतुष्टयेन रचिता पूजा मया मानसी ।
वाजस्थेन महावसानसमये कैलासलोकाय मे ॥
इत्येव शिवपूजन विधिकृत यो वै त्रिसन्ध्य पठेत् ।
सर्व सौख्यमवाप्नुयादिह पर त्वान्ते शिव पश्यति ॥ ५ ॥

આમ આ ચાર શ્લોકો વડે માનસ (મનની કલ્પેલી સામગ્રીઓની) પૂજા વાજસ્થ એવા મે મારા મરણ સમયે મારા કૈલાસ લોકની પ્રાપ્તિ સારૂ રચેલી છે આવુ શિવનુ વિધિથી કરેલુ પૂજન જે કોઈ ત્રિકાલ (સવાર, બપોર અને સાઝ) ભણે છે, તે આ લોક અને પરલોક બધી જાતનુ સુખ પામે છે અને અન્તે શ્રી શિવજીના દર્શન કરે (૫)

अथ श्री शिवस्तुतिः

शान्तं पद्मासनस्थं शशिधरमुकुटं पञ्चवक्त्रं त्रिनेत्रं ।
शूलं वज्रं च खड्गं परशुमभयदं दक्षिणाङ्गे वहन्तम् ॥
नागं पाशं च घण्टां डमरुकसहितं साङ्कुशं वामभागे ॥
नानालङ्कारदीप्तं स्फटिकमणिनिभं पार्वतीशं नमामि ॥ ६ ॥

શાંત મુર્તિ અને પદ્માસને (એક પગનો પંજો બીજા પગની જાંઘ ઉપર ચડાવેલી પલાઠી વાળીને) બેઠેલા ચંદ્રમા છે મુગટમાં જેના એવા પાંચ મુખ અને દરેક મુખે ત્રણ ત્રણ આંખો જેને છે એવા ત્રિશૂળ વજ્ર તરવાર કોહાડો અને અભય દાન એ છે જમણી બાજુના હાથોમાં જેને એવા સર્પ, ફરશી ઘંટા, ડમરૂ અને અંકુશ એ પાંચ ડાબી પાસાના હાથમાં છે જેના એવા અનેક ઘરેણાઓએ ઝગ ઝગ થતાં અને સ્ફટિક (શુદ્ધ ધોળા) મણી જેવા તેજસ્વી શરીરવાળા એવા શ્રી પાર્વતીપતિને નમસ્કાર કરૂં છું (૬)

वन्दे देवमुमापतिं सुरगुरुं वन्दे जगत्कारणम् ।
वन्दे पन्नगभूषणं मृगधरं वन्दे पशूनां पतिम् ॥

वन्दे सूर्येशशाङ्कवन्हिनयन वन्दे मुकुन्दप्रिय ।
वन्दे भक्तजनाश्रय च वरद वन्दे शिव शङ्करम् ॥ ७ ॥

[શ્રી ઉમાપતિને દેવને નમસ્કાર કરૂ છુ જે સપૂર્ણ દેવોના ગુરૂ અને જગતના ઉત્પતિ વગેરેના કારણ એવા આપને વદુ છુ સર્પોના ઘરેણાવાળા અને હાથે હરણને ધારણ કરનાર, શિવન વદન કરૂ છુ. સપૂર્ણ ચરાચર જીવરૂપ પશુઓના પતિને નમન કરૂ છુ સુર્ય ચદ્ર અને અગ્નિ જેના નેત્ર તથા મુકુદ ભગવાન જેને વહાલા છે, એવા આપને નમુ છુ મગળના અને સુખ કરનાર એવા આપ શિવને હુ નમુ છુ (૭)

पाताले चान्तरिक्षे दशदिशि गगने सर्वशैले समुद्रे ।
भस्मे काष्ठे च लोष्ठे क्षिति–जल–पवने स्थावरे जङ्गमेवा
बीज सर्वौषधीना मसुरसुरपति पुष्पपत्रे तृणाग्रे ।
एको व्यापी शिवोयमिति वदति हरिर्नास्ति देवो द्वितीयः ॥ ८ ॥

પાતાલમા અતરિક્ષમા દશે દિશાઓમા, બધા પર્વતોમા, સમુદ્રોમા ભસ્મ (રાખ) મા લાકડાઓમા, માટીના ઢેફાઓમા પૃથ્વીમા પાણીમા વાયુમા ચર (માણસ પશુ વગેરે) અચર (ઝાડ પાષાણ વગેરે) પ્રાણીઓમા સર્વ ઓષધીઓમા બીજ રૂપે, અસુરો અને સુરો (દેવો) મા પતિરૂપે, પુષ્પોમા પત્રોમા ઘાસના અગ્ર

ભાગમાં; સર્વ ઠેકાણે આ શીવજી કૈલાસ વ્યાપીને રહ્યા છે, એ વિના બીજુ કાંઈ પણ નથી આમ શ્રી હરિ કહે છે (૮)

वाल्ये दुःखातिरेको मललुलितवपुस्तन्यपाने पिपासा।
नो शक्य चेन्द्रियेभ्यो भवगुणजनिता जन्तवो मा तुदन्ति॥
नानारोगाद्व दुःखाद्रुदनपरिवशाच्छंकर न स्मरामि
क्षन्तव्यो मेऽपराध शिव शिव शिव भो श्रीमहादेव शम्भो ॥९।

બાળપણમાં અતિશે દુઃખ, મેલામાં લપડાયલુ શરીર, દુધ પીવાની તરસ લાગવી, ઇન્દ્રિઓથી કાંઈ પણ ના થઇ શકે, પરસેવા વગેરેથી ઉત્પન્ન થએલા જીવજંતુઓ કરડે, એવા એવા અનેક રોગો અને દુખોને લીધે રડવાને વશ થવાથી હું શંકરજીને નથી સ્મરતો, તેથી હે શિવ હે શિવ શ્રી મહાદેવ, હે શંભુજી મારો અપરાધ ક્ષમા કરો. (૯)

दुग्धैर्मध्वादियुक्तैर्दधिघृतसहितैःस्नापित नैव लिंग।
नो लिप्त चन्दनाद्यै सुरभिरसयुतैपूजित न प्रसूनैः॥
धूपै कर्पूरदीपैर्विविधरसयुतैर्नैव भक्ष्योपहारै।
क्षन्तव्योऽपराध शिव शिव शिव भो श्रीमहादेवशम्भो ॥१०॥

દુધ મધ સાકર, દહી, ઘી એવા પંચામૃત સહિત શ્રી શિવલિંગને નહવડાવ્યુ નહિ. ચંદન વિગેરે સુગંધ રસોનુ કદી પણ લેપન કર્યુ નહી ફુલો વડે પૂજન કર્યુ નહી ધપ અને કપૂરના દીવા કર્યા નહી ખારા તુરા તીખા, કડવા એવા રસવાળા ખાનાના પદાર્થ અને ભેટો સમર્પી નહી. તેથી હે શિવ, હે શિવ, હે શ્રી મહાદેવ, હે શંભુજી, આ મારો અપરાધ ક્ષમા કરો (૧૦)

किन्दानेन धनेन वाजिकरिभिः प्राप्तेन राज्येन किं ।

किंवा पुत्र कलत्र–मित्र–पशुभिर्देहेन गेहेन किम् ॥

ज्ञात्वैतत्क्षणभंगुरं प्रतिदिनं त्याज्यं मनो दूरतः ।

स्वात्मार्थं गुरुवाक्यतो भज भज श्रीपार्वतीवल्लभम् ॥११॥

શ્રી સદાશિવથી જો મન દુર હોય તો દાન કરવાથી પણ શુ? ધન મલ્યાથીએ શુ. ઘોડા અને હાથીઓ વડે પણ શુ? રાજ્ય મળ્યુ તોએ શુ પુત્રો સ્ત્રી, મિત્રો, અને ગાય, પોપટ, વગેરે પશુઓ વડે પણ શુ, દેહવડે અને ઘરવડે પણ શુ; એતો બધું ક્ષણવિનાશી છે એમ જાણો, એને મનથી દૂર પડતા મુકો, અને આત્માના સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ થવા સારૂ સદ્ગુરૂના ઉપદેશ પ્રમાણે શ્રી પાર્વતીજીના પતિને નિરંતર ભજો. (૧૧)

आयुर्नश्यति पश्यतां प्रतिदिनं याति क्षयं यौवनं ।
प्रत्यायान्ति गताः पुनर्न दिवसाः कालो जगद्भक्षकः ॥
लक्ष्मीस्तोयतरंगभंगचपला विद्युच्चलं जीवितं ।
तस्मान्मां शरणागतं शरणद त्वं रक्ष रक्षाधुना ॥ १२ ॥

આયુષ્ય પ્રતિદિન જોતા જોતા ચાલ્યુ જાય છે, જુવાની પણ તેમજ ખોવાય છે તેમ જે દિવસો ગયા તે પાછા આવતા નથી, કાળ જગતનુ ભક્ષણ કરે છે, લક્ષ્મી (ધન સપત્તિ) પાણીની છોળના ભાગવાની પેઠે અતિ ચચલ છે. અને જીવવુ પણ વિજલીના ચમકાટ જેવુ તરત જાય એવુ છે એ માટે હે શરણાગત પાલક, શિવજી, આપને શરણે આવેલા મને હવે આપ રક્ષણ કરો. (૧૨)

विश्वेशो जनको उमा च जननी गंगा च मातृस्वसा ।
ढुण्ढी भैरव–दण्डपाणिसहिता ज्येष्ठा मम भ्रातरः ॥
श्रीकाशी मणिकर्णिका च भगिनी भार्या ममैव मतिः ।
सत्कर्माणि सुता सदैव सुखदा काश्यां कुटुम्बं मम ॥१३॥

શ્રીવિશ્વેશ્વર મારા બાપ છે અન્નપૂર્ણાજી મા છે ગંગાજી માસી છે, ઢુંઢીરાજ ગણપતી, કાલભૈરવ અને કારતિકસ્વામી વિગેરે મોટાભાઈઓ છે, શ્રી કાશીજી અને મણિકરણિકા બેનો છે મારી આવી આ મતિ પ્રિય સ્ત્રી છે અને સત્કર્મો સદા સુખને આપનાર પુત્રો છે, આમ કાશીજીમાંજ બધું મારૂં કુટુંબ છે. (૧૩)

करचरणकृतं वा क्कायजं कर्मजं वा ॥
श्रवणनयनजं वा मानसं वा ऽपराधम् ॥
विहितमविहितं वा सर्वमेतत्क्षमस्व ।
जय जय करुणाब्धे श्रीमहादेव शम्भो ॥ १४ ॥

હે શ્રી મહાદેવ હે શંભૂ હે દયાસાગર આપનો જય (વધારો) થાવ જય (વધારો) થાવ મારો જે કાંઈ અપરાધ, હાથ, પગ, દેહ, વાણી કામ કાજ કાન આંખો મન એઓ વડે થયેલો હોય, જાણતા અજાણતા થયો હોય, તે બધાએ ક્ષમા કરો (૧૪)

प्रातःकाले शिवं दृष्ट्वा । निशि पापं विनश्यति ॥
आजन्मकृतं मध्याह्ने सायाह्ने सप्तजन्मनि ॥ १५ ॥

સવારમાં શ્રીશિવજીનાં દર્શન કરે તો રાત્રિએ કરેલુ પાપ નાશ થાય છે ખરે બપોરે દર્શન કરે તો જન્મથી માંડીને જે પાપ કર્યું હોય તે નાશ થાય છે સાંજે જો શ્રી મહાદેવજીના દર્શન કરે તો સાત જન્મોમા કરેલુ પાપ નાશ પામે છે. (૧૫)

मेरुकांचनदत्तानां गवां कोटिशतानि च ॥
पंचकोटि तुरंगाणां । तत्फलं शिवदर्शने ॥ १६ ॥

મેરૂ પર્વત જેટલા સોનાના દાનોનુ, ગાયોની ૧૦૦ સો કોટી (કરોડ) દીધાનુ, પાંચ કરોડ ઘોડાઓનુ જે ફલ થાય તે ફલ શ્રી શિવજીના દર્શનમા છે (૧૬)

श्रीमद्भागवते चतुर्थस्कंधे द्वितीयाध्याये

यद्द्व्यक्षरं नाम गिरेरितं नृणां । सकृत्प्रसंगादघमाशु हन्ति तत् ।
पवित्रकीर्तिमलंघ्यशासनं । भवानहो द्वेष्टि शिवं शिवेतरम् ॥

ભવાની પોતાના પિતા દક્ષપ્રજાપતિને કહે છે જે શિવજીનુ બે અક્ષરનુ નામ (શિવ) કોઇપણ પ્રસંગથી એકજવાર મોમાંથી ઉચ્ચાર થયુ હોય તો તે માણસોના સંપૂર્ણ પાપોને તરત હણી નાખે છે તે પવિત્ર કિરતી અને કોઈ પણ જેની આજ્ઞા ઓળંઘે નહી એવા શિવજીને આપ નિંદો છો। અરે ધિક્કાર પિતા ! તારૂ કલ્યાણ નથી થવાનુ ?

अथ नर्मदाष्टकस्तोत्र ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ सबिंदुसिंधुसुस्खलत्तरंगभंगरंजित
द्विषत्सु पापजातजातकारिवारिसंयुतम् । कृतान्तदूतकालभूत-
भीतिहारिवर्मदे त्वदीयपादपंकजं नमामि देवि नर्मदे ॥ १ ॥
त्वदंबुलीनदीनमीनदिव्यसंप्रदायकं कलौ मलौघभारहारि सर्व-
तीर्थनायकम् । सुमत्स्यकच्छनक्रचक्रचक्रवाकशर्मदे त्वदीय-
पादपंकजं नमामि देवि नर्मदे ॥ २ ॥ महागभीरनीरपूरपाप-
धूतभूतलं ध्वनत्समस्तपातकारिदारितापदाचलम् । जगल्लये
महाभये मृकंडुसूनुहर्म्यदे त्वदीयपादप० ॥ ३ ॥ गतं तदैव
मे भयं त्वदंबु वीक्षितं यदा मृकंडुसूनुशौनकासुरारिसेवि
सर्वदा । पुनर्भवाब्धिजन्मजं भवाब्धिदुःखवर्मदे त्वदीयपादप०
॥ ४ ॥ अलक्ष्यलक्षकिन्नरामरासुरादिपूजितं सुलक्षनीरतीर-
धीरपक्षिलक्षकूजितम् । वशिष्ठशिष्टपिप्पलादिकर्दमादिशर्मदे
त्वदीयपाद० ॥५॥ सनत्कुमारनाचिकेतकश्यपात्रिषट्पदैः धृतं
स्वकीयमानसेषु नारदादिषट्पदैः । रवीन्दुरन्तिदेवदेवराजकर्म-

शर्मदे त्वदीयपाद० ॥ ६ ॥ अलक्षलक्षलक्षपापलक्षसारसायुध
ततस्तु जीवजंतुतंतुभुक्तिमुक्तिदायकम् । विरिंचिविष्णुशंकर
स्वकीयधामवर्मदे त्वदीयपाद० ॥ ७ ॥ अहो मृतं स्वनं श्रुतं
महेशकेशजातटे किरातसूतवाडवेषु पंडिते शठे नटे । दुरंत-
पापतापहारिसर्वजंतुशर्मदे त्वदीयपाद० ॥ ८ ॥ इदं तु नर्मदाष्टकं
त्रिकालमेव ये सदा पठंति ते निरंतरं न यांति दुर्गतिं कदा
सुलभ्य देहदुर्लभं महेशधामगौरवं पुनर्भवा नरा न वै विलो-
कयंति रौरवम् ॥ ९ ॥ इति श्रीमच्छंकराचार्यविरचितं
नर्मदाष्टकस्तोत्रं संपूर्णम् ॥

પ્રકાશક—નગીનદાસ વલ્લભદાસનું પગેલાગણું વાંચશો.
ઠે. બાળમુકુંદદાસ સુરજીના ઘરમાં—બાનાજી રોડ—સુરત.
મુદ્રક—ભદ્રશંકર મંછારામ ભટ્ટ.
કળામય પ્રિન્ટીંગ વર્કસ, ખાંડ બજાર—સુરત.

समाप्त